

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ

(оглядова довідка за матеріалами преси,
Інтернету та неопублікованими документами
за вересень 2014 року)

До 200-річчя від дня народження Т. Шевченка

19 та 20 вересня у Києві та у Каневі Черкаської області Рада національних товариств України спільно з Міністерством культури України проводили Всеукраїнську літературно-мистецьку акцію „На вічнім шляху до Шевченка”. Участь у ній взяли представники понад 25 національних культур України. У їх виконанні різними мовами звучали вірші Кобзаря та пісні на його слова.

9 вересня в Національному музеї Тараса Шевченка відбулася презентація унікального проекту „Kobzar KS”, створеного за підтримки Міністерства культури України. В рамках проекту було представлено комп’ютерний шрифт, що повністю відтворює почерк поета. Авторами та розробниками стала група експертів у області каліграфії. Основою для нього стало факсимільне видання рукописної збірки творів „Три літа”. У сучасному світі цифрових технологій шрифт допоможе зберегти та продовжити життя унікальній рукописній спадщині Кобзаря. У презентації взяли участь міністр культури України Є. Нищук, представники компанії „Київстар” – розробника шрифту, експерти. В рамках заходу було продемонстровано 5-хвилинний фільм про створення шрифту та відкрито експозицію графічних плакатів, створених за його допомогою.

У столичній галереї „Митець” 9 вересня було розгорнуто виставку живопису праправнука Т. Шевченка, київського художника М. Лихошви „Від Тараса Шевченка до сьогодні”. Виставку приурочили, окрім ювілею Кобзаря, також до 80-річчя від дня народження самого художника.

Пам’ятний знак Т. Шевченку відкрито на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника. Ініціатором виступив громадський оргкомітет, до складу якого входять засновник фонду „Рідна країна” М. Томенко, виконавчий директор Всеукраїнської асоціації музеїв С. Гальченко, а також актори, лауреати Національної премії України імені Тараса Шевченка А. Хостікоєв, Н. Сумська та письменниця, народний депутат України М. Матіос. Відкриття стели, присвяченої ювілею Кобзаря, відбулося на

центральної площі Бурина Сумської області. Автор стели – художник-графік М. Бондаренко. А у Ладжині на Вінниччині поряд із погруддям Кобзаря встановлено кований триметровий тризуб. Він став найбільшим в Україні малим гербом, кованим із металу. Його виготовлено з нагоди 200-річчя від дня народження Т. Шевченка. Над тризубом працював ладжинський митець, член Національної спілки ковалів України А. Чепірдак.

18–19 вересня у Бережанському краєзнавчому музеї на Тернопільщині проходила II Міжнародна конференція „Бережанська гімназія: сторінки історії”, присвячена 200-річчю від дня народження Т. Шевченка та 225-річчю з часу заснування гімназії. У конференції взяли участь науковці та краєзнавці з Києва, Львова, Рівного, Тернополя, Івано-Франківська, Рогатина, Збаража, Бережан та інших міст України, а також із-за кордону. До уваги гостей було представлено виставки: „Бережанські гімназисти – малярі. Твори та документи”, „Бережанська гімназія у документах та світлинах” і „Містерія кольорів Георгія Косміаді”.

В Івано-Франківську презентовано диск „Тарасова криниця”. На цифровому носії записано 270 різножанрових поезій та пісень на слова Т. Шевченка. Збірка стала частиною проекту „Обирай українське”, започаткованого в 2007 році. За цей час вдалося зібрати та оцифрувати понад 18 тис. українських пісень і мелодій, 70 фільмів, чимало казок, віршів та колисанок. „Тарасова криниця” містить 7 розділів: поезія, солоспіви, хорові твори, твори у супроводі бандури, Т. Шевченко в сучасній музичній інтерпретації, присвята Тарасові, улюблені пісні поета.

Культура для АТО

До 6 вересня тривала мистецько-просвітницька духовно-патріотична акція „Кордони наші вкаже пісня”: зустрічі відомих митців, діячів культури, популярних телеведучих, журналістів, письменників, акторів, спортсменів, істориків і духовенства з військовими. Акція проходила за підтримки Міністерства культури України та Міністерства оборони України. Усього мистецькі заходи, що розпочалися 24 серпня, пройшли у 6-ти областях, 32-х військових частинах, та понад 20-ти пунктах: полігонах, плацах, у наметових містечках, навчальних центрах, клубах, аудиторіях, будинках офіцерів та шпиталях. Колектив артистів у складі дуету, заслужених артистів України І. Братушик та О. Хоми, кобзаря В. Лютого, поета А. Полежаки, музикантів М. Кудрявцевої та П. Левіта, співачки О. Мухи, В. Смотрителя, письменника, представника Фонду Івана Багряного в Україні О. Шугая та солістів Музичного центру ЗСУ з м. Чернігова І. Супруна та І. Пекельної, а також Академічного камерного оркестру при Волинській філармонії відвідали військові частини та шпиталі Миргорода, Полтави, Дніпропетровська, Новомосковська, Запоріжжя та ін.

Також 6 вересня у Києві, на Майдані Незалежності, за підтримки Міністерства культури України проходив благодійний мистецький марафон „Єд-

ність-Фест”, мета якого – зібрати кошти на реабілітацію та протезування українських бійців, а також на допомогу дітям загиблих воїнів. У рамках цього заходу відбувся аукціон, на якому можна було придбати благодійні авторські лоти: вироби народних ремісників, вишиванки, картини, книги з автографами авторів, музичні диски тощо. Лоти для аукціону надали Є. Гапчинська, Р. Горовий, В. Єрко, Г. Корогодський, В. Погорелов, О. Петрухін, І. Гайдай, М. Матіос, С. Вітвіцька, українські видавці, музеї й бібліотеки. У рамках марафону „Єдність-фест” пройшов і благодійний концерт за участю гуртів „Мандри”, „Восьмий день”, М. Бурмаки та інших виконавців.

На підтримку української армії та мешканців окупованих територій, а також на висвітлення подій на сході України була спрямована робота музейних закладів. Так, Національний культурно-мистецький та музейний комплекс „Мистецький Арсенал” та Благодійний фонд „Мистецький Арсенал” ініціювали благодійний проект „Арсенал добрих справ”, мета якого – надання допомоги у підготовці до школи дітей – вимушених переселенців зі сходу України, якими опікується ініціативна волонтерська група „Київ–Схід–Діти”. Приєднатися до акції було запрошено усіх небайдужих. У „Мистецькому Арсеналі” з 21 серпня до 7 вересня працював пункт збору, де всі охочі могли залишити корисні речі для дітей (одяг, портфелі, канцелярське приладдя). Щодня впродовж роботи проекту відбувалися цікаві мистецькі та освітні заняття для дітей, лекції і майстер-класи. Національний художній музей України продовжував реалізацію благодійної програми „Леви своїх не лишають” зі збору коштів на лікування поранених військових, а також на допомогу постраждалим музеям у зоні військових дій. У рамках цієї програми музей організовує творчі зустрічі, майстер-класи, концерти, кінопокази з обговореннями, книжковий обмін, мистецькі лотереї та інше. Так, 7 вересня відбувся показ стрічки „Painted Life” про історію життя та творчості художника з Великої Британії Л. Фройда, а 21 вересня – фільму про іншого англійського художника, графіка і фотографа Д. Хокні. 12 вересня стартував спільний проект Черкаського художнього музею та Центрального музею державної прикордонної служби України, присвячений подвигу прикордонників Навчального центру Оршанця в зоні АТО на оборонних рубежах Донецької та Луганської областей. У проекті представлено відеоряд з фотографіями війни в Донецькій та Луганській областях. Також фахівцями Центрального музею державної прикордонної служби України розроблено інсталяцію з предметами, взятими з зони АТО, що дає можливість побачити, як виглядає військовий блокпост української армії.

У свою чергу, ряд акцій та заходів підготували та провели театри. Національна оперета України та Університет банківської справи Національного банку України організували спільний благодійний проект „Єдина Україна”. У його рамках 19 вересня відбулася вистава „Welcome to Ukraine, або Подорож у кохання”, а також пройшов „тихий” аукціон із продажу картин. Кошти від

продажу квитків на виставу та картин буде спрямовано на реабілітацію бійців, які потребують невідкладної медичної та психологічної допомоги. Про власну благодійну акцію заявив Харківський академічний російський драматичний театр ім. О. С. Пушкіна: переселенці з АР Крим, Донецької та Луганської областей матимуть можливість безкоштовно відвідувати вистави театру. Пропуск на вистави здійснюватиметься при пред'явленні паспорта з відповідною відміткою про реєстрацію та наявності вільних місць у залі. Показ вистав, виручені кошти за продані квитки на яких передадуть на підтримку українській армії влаштували: Харківський державний академічний український драматичний театр ім. Т. Шевченка, де глядачі переглянули „Мина Мазайло” за п'єсою М. Куліша, та Вінницький академічний український музично-драматичний театр ім. М. Садовського, де було представлено театралізовану композицію „Свою Україну любіть!”. А актори Львівського театру імені Леся Курбаса 11 та 12 вересня виступили в Маріупольському драматичному театрі Донецької області. В такий спосіб львів'яни виразили свою підтримку маріупольцям, які перебувають в зоні бойових дій.

Зібрати кошти для підтримки українських військових у зоні АТО мали на меті організатори окремих аукціонів, на яких було виставлено твори образотворчого мистецтва. Так, благодійний аукціон робіт українських художників організувала в Києві, у Музеї духовних скарбів, благодійна арт-асоціація „Золота палітра”. Серед картин, які взяли участь в аукціоні, були роботи І. Марчука, Н. Божко, В. Метьолкіна та багатьох молодих художників. У Домі освіти та культури „Майстер Клас” експонувалася благодійна виставка-продаж живописних картин художників Д. Безкостої і Б. Єгіазаряна. Благодійний аукціон у виставковому залі Харківського національного академічного театру опери та балету ім. В. Лисенка організували 11 вересня харківські художники М. Базиль, О. Винник, О. Волков, Т. Коваленко та інші. Для аукціону вони надали близько 30 своїх робіт. У Сумах успішно завершився масштабний благодійний аукціон „Митці Сумщини – сумським військовослужбовцям”, який відбувся на базі Української академії банківської справи НБУ. Його ініціаторами стали Сумська організація Національної спілки художників України, яка безплатно передала 74 роботи спілчан, і група громадських активістів академії на чолі із С. Тихенком – вони організували і провели аукціон. У міській художній галереї Одеси („Воронцовський” палац) працювала виставка у рамках благодійної акції „Чорноморська сотня митців – Збройним силам України”. Після представлення у міській художній галереї Одеси 11 вересня пересувну виставку-акцію „Чорноморські митці – Збройним силам України” вже у новому форматі відкрили в Одеському обласному центрі української культури, де відбувся також обмін роботами між одеситами і львів'янами. По 10 робіт з обох сторін було передано для аукціону, який тривав майже одночасно в обох містах. Втілили намір організатори львівського аукціону Т. Думач і заслужений художник України Т. Ді-

дула спільно із кураторами одеської виставки – заслуженим художником України А. Кравченком і головою конотопської „Козачої січі” О. Кравченком. У виставковій залі Вінницького літературно-меморіального музею М. Коцюбинського проходив II етап акції „Придбай картину. Допоможи армії”. До участі в ній долучилися як знані митці, так і юні таланти та початківці. Понад півсотні робіт надали І. Кравченко, І. Гришук, С. Слизь, Ф. Панчук, А. Задворний, С. Усачов та інші художники й народні майстри. А у тернопільському архикафедральному соборі непорочного зачаття Пресвятої Богородиці виставили на аукціон 3 мозаїчні композиції Т. Будуйкевича, що належить до мистецької школи отця І.-М. Рупніка у Римі.

Також було організовано різноманітні благодійні концертні програми. У Вінниці понад 25 тис. глядачів зібрав гурт „Океан Ельзи”. Місця перед сценою віддали пораненим бійцям, які лікуються у клінічному військово-медичному центрі. У Львові, на площі Ринок, з 7 по 14 вересня тривав мистецький марафон „Музика – на варті миру” за участю Академічного симфонічного оркестру Львівської філармонії. Щодня на вулицях Львова можна було послухати найкращі твори української і світової музики. Марафон „Допоможи героям” пройшов у Житомирі. Він об’єднав навколо себе громадськість, благодійників, студентську молодь, відомих артистів. Тож до Житомира завітали гурти „Авіатор”, „С.К.А.Й.” та „Друга ріка”. А на Буковині проходив благодійний мистецький марафон на підтримку українського війська „За Україну, за її волю”, організованого з ініціативи управління культури облдержадміністрації. У ньому взяли участь актори Чернівецького академічного українського музично-драматичного театру ім. О. Кобилянської та колектив обласної філармонії.

Всеукраїнський благодійний арт-фестиваль „Укроп”, метою якого було зібрати гроші на реабілітацію поранених із зони АТО та згуртувати українців завдяки мистецтву, проходив 5–7 вересня в Одесі. Організатор заходу – управління культури і туризму, національностей та релігій облдержадміністрації. Під час фестивалю пройшли виступи сучасних українських діячів мистецтва, відбулися семінари та дискусії з психології, покази фільмів вітчизняного виробництва.

Майстри Дніпропетровщини – за мир!” – під таким гаслом на Дніпропетровщині відбувся 9-й етнофестиваль-ярмарок „Петриківський дивоцвіт”. У заході взяли участь народні майстри й умільці, заклади культури, музеї, художні колективи, художники, фотографи з усієї області. Свої роботи й виступи учасники форуму присвятили збору коштів на лікування поранених у зоні АТО. На окремо виділеній алеї було встановлено спеціальні скриньки для збору коштів: кожен охочий міг долучитися до акції й одержати подарунок від майстрів. Серед заходів, які відбулися в рамках форуму, – фестиваль „Козацькі пісні Дніпропетровщини”, акція „Науковий пікнік” та інші.

У вересні культурна громадськість України та світу, за підтримки ЮНЕСКО, відзначила *150-річні ювілеї відомих українських письменників М. Коцюбинського та П. Грабовського*.

В Україні до 150-річчя від дня народження українського письменника М. Коцюбинського відбулися численні заходи. Серед них – різноманітні виставки, організовані у закладах культури. Так, у Києві, у Національній парламентській бібліотеці України, експонувалася книжкова виставка, яка містила твори М. Коцюбинського, вибрані твори, збірки оповідань та новел, повістей, а також літературу про його життя та діяльність. Онлайн-виставку організував Центральний державний кіно-фото-фоно-архів ім. Г. Пшеничного. Для широкого загалу було оприлюднено фотографії самого М. Коцюбинського, його родини, подій, в яких письменник брав участь разом з Лесею Українкою, В. Стефаником, О. Пчілкою та іншими діячами культурного та політичного життя країни. На батьківщині письменника – у Вінниці, в його музеї-садибі, пройшла Всеукраїнська конференція „Осінні читання Коцюбинського”. У її рамках, зокрема, було презентовано новий туристичний маршрут „Літературними стежками Коцюбинського”. У переліку – низка райцентрів та сільських населених пунктів краю, пов’язаних із земляком. Також протягом тижня у Вінниці, на Європейській площі та у парку Дружби народів, просто неба демонстрували фільм за твором М. Коцюбинського „Тіні забутих предків”, знятий С. Параджановим. У Житомирі відбувся показ цього ж фільму. Зібрані кошти під час його перегляду підуть на лікування важко пораненого десантника Ю. Весельського. А у Чернігові, де жив і працював письменник, було організовано урочистий творчий вечір, на якому було вручено нагороди цьогорічним лауреатам премії ім. М. Коцюбинського в обласному академічному українському музично-драматичному театрі ім. Т. Г. Шевченка.

До 150-річчя від дня народження українського поета, публіциста, перекладача П. Грабовського відбулися урочистості на його малій батьківщині – в селі Грабовське Краснопільського району Сумської області. Дійство проходило неподалік музею у сільському парку, де встановлено погруддя поета. А у малому залі Краснопільського районного Палацу культури відбувся традиційний районний конкурс читців поезії. Святкові заходи також пройшли у Валках Харківської області. У програмі: літературно-мистецька композиція „Співець відродження”; зустріч із автором пам’ятника скульптором І. Ястребовим; Перші Грабовські читання.

300-річчю від дня народження українського поета, філософа, педагога Г. Сковороди цьогоріч присвячувався п’ятий щорічний етнографічний фестиваль „Сад пісень Сковороди”, який пройшов 14 вересня в смт. Бабаї Харківського району Харківської області. Заходи фестивалю проходили на лісовій галявині в Бабаївському лісі, де була встановлена велика сцена. Перед гостями виступили колективи з усієї області, які виконали авторську музику, обробки та

інтерпретації народних пісень, продемонстрували нові напрямки розвитку сучасного фольклорного музичного мистецтва. Проїшли майстер-класи з гончарства, різьблення та лозоплетіння від майстрів декоративно-прикладного мистецтва з Полтавської, Сумської, Дніпропетровської та Черкаської областей. Усього у літературно-мистецькій програмі взяли участь 25 художніх колективів, 10 солістів із загальною кількістю учасників 300 осіб. Крім того, проводився збір коштів на придбання канцтоварів для школярів-переселенців із зони АТО, а також благодійна акція зі збору одягу для вимушених переселенців з Донецької та Луганської областей.

Цьогорічний вересень ознаменувався ще трьома визначними датами: виповнилось 245 років від дня народження українського поета і драматурга І. Котляревського, 45-річчя відкриття його меморіальної садиби-музею та 195-та річниця створення опери „Наталка Полтавка”. З метою вшанування видатного письменника у Києві було організовано виставки: „Любов к Отчизні де героїть, Там сила вража не устоїть, Там грудь сильніша від гармат...” – у Національному музеї літератури України; „Безсмертний полтавець” – у Музеї книги і друкарства України та інші. Експозиція останньої містила автографи творів І. Котляревського, надані відділом рукописів Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України, раритетні видання, надані Національною історичною бібліотекою України, бібліотекою ім. О. Ольжича, Національною бібліотекою ім. В. Вернадського та фондами і бібліотекою Музею книги і друкарства України. Традиційне міське дитяче літературно-мистецьке свято „Ярмарок талантів Наталки Полтавки” пройшло у Полтаві, на подвір’ї музею-садиби І. Котляревського. Учасники свята продемонстрували свої знання українських традицій, біографії, творчості основоположника нової української літератури тощо.

Щорічно визначаються обласної премії імені І. П. Котляревського. Так, у 2014-му ними стали: у номінації „Театральна діяльність” – В. Голуб, народний артист України, провідний артист Полтавського академічного обласного українського музично-драматичного театру імені М. В. Гоголя за популяризацію українського театрального мистецтва; у номінації „Слово” – Г. Кудряшов, доцент кафедри журналістики Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка за популяризацію української мови; у номінації „Музично-пісенна творчість” – тріо бандуристок „Вишиванка” Полтавської обласної філармонії у складі В. Бовтік, Т. Чугуєвець, О. Шевченко за творчий доробок; у номінації „Поетичний твір” – М. Кононенко (літературний псевдонім Г. Кревська), член Полтавської обласної організації Національної спілки письменників України, літоб’єднання імені О. Донченка, за поетичну збірку „Під корою”; у номінації „Сучасна проза” – В. Шкурупій, член Національної спілки письменників України, за повість „Чи я в лузі не калина”; у номінації „Медіапроект” – О. Шарбенко, режисер Полтавської ОДТРК „Лтава” за міні-

документальні фільми „Б. Мартос”, „О. Мешко”, „М. Міхновський”, „Небесна Сотня”, „І. Стешенко” циклу „Поборники Незалежності України. Полтавщина”; у номінації „Подія року” – авторський колектив книги „Тарас Шевченко і Полтавщина” у складі О. Білоуська і Т. Пустовіта.

14 вересня в Одесі біля пам'ятника В. Бабелю за ініціативою Одеської обласної державної адміністрації, Одеської міської ради, Всесвітнього клубу одеситів та Одеської обласної філармонії відбулося літературно-музичне свято „Шалом, Ісаак Бабель!”, присвячене 120-річчю з дня народження письменника, яке виповнилося цього року. У концерті під відкритим небом взяли участь: камерний оркестр Одеської обласної філармонії, дует „Доля”, ансамбль народних інструментів „Мозаїка”, дитячий хореографічний ансамбль „Сузір'я” та багато інших.

Ряд заходів було приурочено до 142-ї річниці від дня народження української оперної співачки і педагога С. Крушельницької. У Тернопільській обласній філармонії відбулося музичне дійство за мотивами п'єси Б. Мельничука та І. Ляховського (режисер Г. Ніколайчук). Участь у заході взяли заслужені артисти України В. Самчук і Н. Лемішка, народна артистка України Л. Ізотова. Урочистості відбулися у рідному селі видатної співачки – Біла Тернопільського району. В меморіальному музеї співачки відбулася концертна програма, яку представила народна артистка України Л. Ізотова, у виконанні якої прозвучали арії, романси та пісні з репертуару С. Крушельницької. А у Львові, у музеї С. Крушельницької, представлено диск, який містить 26 арій із опер, народних пісень та романсів співачки. Також на огляд публіки виставили особисті речі з колекції племінниці – О. Бандрівської, оригінальні родинні фотографії.

11–21 вересня на київському заводі металоконструкцій тривав VII Міжнародний мультидисциплінарний фестиваль сучасного мистецтва „Гогольфест”, який представив масштабну мультидисциплінарну програму, зокрема, сучасну академічну та електроакустичну музику, виставку сучасного мистецтва, театр, сучасний танець, артхаусне і документальне кіно. Було представлено проекти з близько 20 країн. Зокрема, Харківський театр DeFacto привіз виставу „Так, мій фюрер”, в основі якої моноп'єса австрійської письменниці Б. Швайгер „Фюрер, давай наказ!” та музика О. Малацковської. Театральний режисер і засновник „Гогольфест” В. Троїцький презентував проект „Нова музика”, під час якого глядачі переглянули осучаснену оперу „Коріюлан” за В. Шекспіром. Концерт під назвою Punk-Ostinato підготував київський колектив Luna Ensemble.

У Львові та Винниках пройшов Фестиваль кримськотатарської культури. Генеральним спонсором фестивалю стала громадська організація „Земляцтво кримських татар у місті Києві”. Організаторами проекту були Спілка кримських татар у Львові, Музей народної архітектури і побуту „Шевченківський Гай” та Історико-краєзнавчий музей міста Винники. У програмі фестивалю: дискусія

„Можливості та виклики для кримськотатарської традиційної культури” за участю кримськотатарських та українських митців; майстер-класи з гончарства, кераміки, вишивки, чеканки та ін.; виставка традиційного та сучасного мистецтва „Невідомий Крим”, етнічні мелодії, пісні, танці.

Вільшанські болгари на Кіровоградщині відзначили 240-річчя свого переселення. З нагоди цієї дати до них приїхали гості з Києва, Дніпропетровської, Миколаївської, Одеської, Сумської та Херсонської областей. Взяли участь у святкуванні і представники вірменської громади.

Рядом культурно-мистецьких заходів було відзначено 1130-річчя заснування Житомира та 220-річчя з дня заснування Одеси.

Музика

24 вересня у столиці стартував XXV Міжнародний фестиваль „Київ Музик Фест”. У програмі традиційного форуму Національної спілки композиторів України, який триватиме до 5 жовтня, – двадцять концертів (серед них – 4 симфонічних, 2 вокально-симфонічних, 5 хорових, 7 камерних) та понад 150 творів періоду XVI–XXI століть. Темами фестивалю були 200-річчя від дня народження Т. Шевченка, Майдан, музичний театр та ін. Цікаві театральні проекти відбулися у вересні. Це – „Вокальний театр Руперта Бергмана”, де серед іншого прозвучала міні-опера „Годинник” К. Цепколенко на вірші Р. Брамбахера, і проект „Гра” Ансамблю нової музики „Рикошет”.

27 вересня в малому залі Харківського театру опери та балету ім. М. Лисенка розпочався XXI Міжнародний музичний фестиваль „Харківські асамблеї – противлення злу мистецтвом”. Цьогорічне гасло фестивалю – „Людвіг ван Бетховен. Людина – міра усіх речей”. Захід було відкрито Сьомою симфонією Л. ван Бетховена, його ж концертом для фортепіано з оркестром № 4, а також увертюрою Ф. Шуберта „Розамунда”. Виконали музичні твори студентський симфонічний оркестр Харківського національного університету мистецтв ім. І. Котляревського та солістка Г. Сагалова. Фестиваль триватиме до 18 жовтня.

Міжнародний фестиваль Koktebel jazz цього року вимушено перенесли у селище Затока Одеської області. У концертах під відкритим небом з 11 по 14 вересня взяли участь, зокрема, українські учасники: гурти „Даха Браха”, „Друга ріка” та співачка Джамала. Також у рамках фестивалю проходили виставки фотографій, лекції про джаз, майстер-класи, відео-арт-перформанси.

На Театральній площі Чернівців відбулося свято української пісні, яке започаткували управління культури Чернівецької облдержадміністрації та меморіальний музей В. Івасюка з нагоди прем’єри 44 роки тому у прямому ефірі телепрограми „Камертон доброго настрою” пісні „Червона рута”, яку виконував дует: автор – В. Івасюк і співачка О. Кузнецова. У святі взяли участь 26 учасників – молодих виконавців естрадної пісні з муніципальних та приватних студій.

Мала батьківщина української співачки американського походження К. Цісик – с. Ліски Коломийського району Івано-Франківської області – приймала VII літературно-мистецький фестиваль її імені. Участь у фестивалі взяли народна артистка України А. Рудницька, оперна співачка О. Ярова та ін.

З життям і творчістю видатних майстрів музичного мистецтва, чії імена пов'язані з першою столицею, відтепер можна ознайомитися в громадській галереї „Обереги музичної Харківщини”. Відкрилася вона на базі Будинку культури Харківського університету Повітряних сил ім. І. Кожедуба за підтримки міської влади. Тут зібрано багату колекцію особистих речей і наукових праць видатних композиторів, диригентів та співаків, фотографії, одяг музикантів, ноти, музичні інструменти. Цю колекцію збирав усе життя засновник музею, музикознавець Ю. Щербінін. Експонати музею розповідають про історію харківської музики, починаючи з XVIII століття і до сьогодні. Допомогали створювати галерею родичі музикантів і харківські діячі культури, серед яких – головний балетмейстер Харківського театру опери та балету ім. М. Лисенка, народна артистка України С. Коливанова та ін.

Театр

27 вересня у Львові під гаслом „Схід і захід разом!” розпочався XXV Міжнародний театральний фестиваль „Золотий Лев”, який відкрила вулична вистава Львівського академічного театру „Воскресіння” „Сни за Кобзарем”, присвячена 200-річчю з дня народження Т. Шевченка. До програми фестивалю було включено вистави театральних колективів із Луганська, які створювали їх в умовах війни. Триватиме „Золотий Лев” до 5 жовтня. Частина коштів від вартості квитків буде перерахована на підтримку військових, які беруть участь в АТО.

З 11 по 14 вересня у Києві та Бучі Київської області проходив IV Всеукраїнський фестиваль театрів ляльок „Прем'єри сезону”, присвячений 200-річчю з дня народження Т. Шевченка. Організатором фестивалю виступила Всеукраїнська громадська організація «Український центр Міжнародної спілки діячів театру ляльок „УНІМА-Україна»». Ця культурна подія відбулася за підтримки Благодійного фонду Ріната Ахметова „Розвиток України”, а також за підтримки Міністерства культури України, Відділу культури та спорту Бучанської міської ради, Культурно-мистецького центру Національного університету „Києво-Могилянська академія”, радіостанції „Ера-FM” та Київського приватного театру ляльок „Равлик”. Урочисте відкриття фестивалю відбулося у міському парку Бучі за участю студентів кафедри акторського мистецтва та режисури театру ляльок Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. Творча програма фестивалю включала 11 кращих вистав, створені впродовж поточного театрального сезону (2013–2014 рр.). Їх перегляд відбувався на сценічних майданчиках Театрального центру „Пасіка”

(Культурно-мистецький центр Національного університету „Києво-Могилянська академія”) та на сцені Київського академічного муніципального театру ляльок. У номінації „Гран-прі фестивалю” перемогу здобула вистава „ОнОнаЖизнь” театру PaperWall з Києва. Також переможцями у різних номінаціях стали: „Краща акторська робота (чоловіки)” – О. Кочергін за участь у виставі „Садок вишневий коло хати” Львівського академічного обласного театру ляльок; „Краща акторська робота (жінки)” – Т. Казанцева за роль Она у виставі „ОнОнаЖизнь” театру PaperWall, м. Київ; „Краща режисура” – М. Назаренко за режисуру вистави „Принцеса на горошині” Полтавського академічного обласного театру ляльок; „Краща сценографія та ляльки” – В. Козуб за оформлення вистави „Принцеса на горошині” Полтавського академічного обласного театру ляльок.

26 вересня у Києві розпочався III Фестиваль молоді української режисури імені Леся Курбаса, який проводила громадська організація „Театральна платформа” за підтримки фонду „Розвиток України” та партнерської допомоги Київського академічного Молодого театру і особисто А. Білоуса. Фестиваль триватиме до 2 жовтня та проходить окрім столиці у Черкасах. Інновація від цьогорічного форуму молоді режисури – „Школа професійного глядача” у формі дискусійного клубу.

З 24 по 28 вересня тривав XII Всеукраїнський фестиваль „Тернопільські театральні вечори. Дебют – 2014”, який був присвячений 200-річчю з дня народження Т. Шевченка і проходив під гаслами: „Україна – єдина країна!”, „Україна – це Європа!”. Протягом п’яти днів молоді та знані режисери, актори, сценографи, представляли свої творчі доробки. Свої вистави показали театри Києва, Львова й Тернополя та із-за кордону. Серед українських учасників нагороди отримали: у номінації „За режисерський дебют” – О. Складенко (антивоєнна пластична драма „Кураж” за Б. Брехтом, Театральна продюсерська компанія „RB GROUP” м. Київ), О. Охріцький (національна трагедія „Гайдамаки” за поемою Т. Шевченка, київський колектив „Гайдамаки XXI століття”), В. Сиванич (драма „Записки кирпатого Мефістофеля” за В. Винниченком, Тернопільський академічний обласний український драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка); „За участь у фестивалі” – кафедра театрального мистецтва Тернопільського Національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка (драма „Така її доля” І. Тогобочного за поемою Т. Шевченка „Наймичка” та комедія-жарт для дорослих „Балаганчик братів Грім” О. Михайлова, Д. Вар’ясова). Подяку „Почесний гість фестивалю” отримав Національний академічний український драматичний театр ім. Марії Заньковецької (Львів) за драму „Назар Стодоля” Т. Шевченка, режисер-постановник – народний артист України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка Ф. Стригун.

8–14 вересня Коломийський академічний обласний український драматичний театр ім. І. Озаркевича Івано-Франківської області приймав учасників

VI Всеукраїнського театрального фестивалю „Коломийські представлення”. Через події на сході на фестиваль не змогли приїхати театри з Луганська, Херсона та Чернігова. 11 різножанрових вистав представили 10 театрів з Вінницької, Львівської, Закарпатської, Полтавської, Рівненської, Чернівецької областей, а також Києва, Івано-Франківська. Для перегляду пропонувалися драми, комедії, музичні казки, філософська притча з елементами гротеску. Крім того, на фестиваль завітали провідні українські театрознавці, журналісти, режисери, актори та інші. Тому коломийці та гості міста мали змогу відвідувати творчі зустрічі, презентації нових творів, майстер-класи. У рамках VI Всеукраїнського театрального фестивалю „Коломийські представлення” міністр культури України провів робочу нараду з керівниками театрів, представниками обласних і національних театральних колективів з Києва, Львова, Полтави, Рівного, Чернівців, Вінниці, Ужгорода, Івано-Франківська. Зокрема, з представниками галузі були обговорені реформи у театральній сфері, ті проблеми, які виникли у галузі культури через складний фінансовий стан в Україні та військову агресію з боку РФ.

22 вересня у Луцьку, на Театральному майдані, відбулося відкриття XVIII Всеукраїнського конкурсу професійних читців імені Лесі Українки. Конкурс, започаткований до 125-річчя від дня народження Лесі Українки, традиційно проводився в Ялті, проте у зв'язку із анексією Криму Росією у 2014 році був перенесений на Волинь. Упродовж чотирьох днів окрім конкурсних прослуховувань, учасники цієї творчої імпрези відвідали меморіальний музей-садибу Лесі Українки в селі Колодяжному, переглянули фільм „Лісова пісня”, який вийшов у прокат ще 1960 року.

У стінах столичного Музею культурної спадщини, розташованому в старовинній садибі, побудованій наприкінці XVIII сторіччя на одній із найстаріших київських вулиць – Московській, тепер проходить „Театральний салон на Московській”. Це буде новий стаціонарний майданчик відкритого неакадемічного театру „Маскам Рад”, який з 2011 року показував вистави в Київській фортеці, Будинку актора та на інших майданчиках міста. 5 вересня в музеї відбулася прем'єра – показ вистави „Хто сильніший” Ю.-А. Стріндберга.

У Київському національному університеті театру, кіно та телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого презентували книгу „Історія театру” – світовий бестселер Оскара Г. Брокетта та Франкліна Г. Гілді, перекладений українською мовою, а також видання „Історія українського театру в Галичині” С. Чарнецького. Останнє присвячено 150-літньому ювілею галицької професійної сцени та 70-річчю від дня смерті автора. У заході взяв участь міністр культури України Є. Нищук.

Театри Києва запросили на прем'єри вистав: академічний Молодий – „Розпуста змії” за однойменною новелою У. Акінарі; академічний „Колесо” – „Портрет планети” за однойменною п'єсою Ф. Дюрренматта; академічна майс-

терня театрального мистецтва „Сузір'я” – „Утікачка” за камерною п'єсою П. Пальмада і К. Дютюрона.

У театрах України відбулися прем'єри вистав: в Одеському національному опери та балету – опери-балету В. Губаренка „Вій”; у Миколаївському академічному українському драми та музичної комедії – „Останній ацтек” за однойменною п'єсою В. Шендеровича; у Чернігівському молодіжному – „Кураж” за п'єсою Б. Брехта „Матінка Кураж та її діти”; у Вінницькому академічному музично-драматичному ім. М. К. Садовського – „У неділю рано зілля копала” за О. Кобилянською.

Образотворче мистецтво

З 19 по 21 вересня у Київському державному інституті декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука проходив IV Міжнародний фестиваль каліграфії і типографії „Рутенія”. Гасло цьогорічного фестивалю: „Благовістити тим, хто живе на землі, і всякій нації, і племені, і наріччю, і народу”. У рамках фестивалю експонувалася виставка плакатів, каліграфічних композицій та логотипів – за її підсумками журі визначило найоригінальніші роботи, також проходили лекції та майстер-класи митців з різних країн.

До Міжнародного дня миру у Будинку художника було розгорнуто виставку „Надія”. Назву їй дала робота куратора, художника О. Мельника. Експозицію склали понад 300 творів живопису, скульптури, графіки, плаката, декоративно-вжиткового мистецтва, наданих авторами з різних регіонів країни. Роботи різні тематично і за стилем, але їх об'єднує спільна антивоєнна ідея.

В Інституті проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України працювала всеукраїнська виставка сценографії „Борітеся – поборете!” (куратор – В. Карашевський) та експонувалася виставка арт-проекту „Опір матеріалів”, організатором якого виступив фонд культурних ініціатив „ArtHuss”. Мета проекту – спробувати дослідити, як із м'якого, вайлуватого гречкосія під впливом зовнішніх факторів народився воїн, захисник, готовий віддати життя за свою свободу. Над втіленням ідеї проекту працював авторський колектив у складі В. Бахтова, П. Бевзи, О. Гляделова, М. Журавля, Л. Пуханової, А. Твердого, В. Хоменка.

Також у Києві експонувалися виставки: у національному музеї російського мистецтва – робіт лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка А. Криволапа „Простір”; у Національному художньому музеї України – творів П. Макова „Paradiso Perduto” („Втрачений рай”); у Національному музеї Тараса Шевченка – живопису О. Манюка „Кольорові подорожі”, творів А. Королька „Слова + почуття”, робіт Ю. Скрипки, творів В. Казаневського „Трійця: природа, сім'я, соціум”; у Національній парламентській бібліотеці України – живопису Г. Сергеєва „Золото осені” до 70-річчя від дня народження; у „Щербенко Арт Центрі” – робіт З. Ліхачової „Чорне намисто”; у галереях: „Я

Галерея” – монохромного живопису Т. Сільваші; „Триптих-арт” – живопису Б. Фірцака „Шмати”, живопису Л. Рапопорт „Київ. Дев’яності”; „КалітаАртКлуб” – робіт Ю. Лазаревської; в „Арт-центрі Я. Гретера” – робіт Н. Корф у рамках проекту „Альтернатива. Україна: реальність і майбутнє”.

У дніпропетровському Будинку мистецтв відкрито Всеукраїнську виставку образотворчого мистецтва „Об’єднані Дніпром”, яку склали 169 робіт 64 авторів.

З 29 серпня по 7 вересня у Львові тривав Тиждень актуального мистецтва, організатори якого – Інститут актуального мистецтва та мистецьке об’єднання „Дзига”. Особливістю цього річного заходу були численні дискусії, до яких запросили фахівців з різних наукових і суспільних сфер, зокрема генетиків, психотерапевтів, істориків, біологів та інших.

10 вересня у приміщенні львівської Ратуші було представлено культурологічний проект „Майдан. (Р)Еволюція Духу”. Проект складається з великого альманаху „Майдан. (Р)Еволюція Духу” та фотопроєкту (виставки та каталогу) 50-ти найкращих фоторобіт, а також серії документальних фільмів. Альманах складається з 6 основних частин. Перша частина – це спогади очевидців. Другий розділ – філософсько-аналітичний. Тут зібрано статті представників української філософської та історичної думки: Я. Грицака, В. Скуратівського, С. Дациюка, М. Ходорковського. Третій розділ – літературний Майдан: Ю. Андрухович, О. Забужко, Ю. Винничук, С. Жадан, А. Любка, І. Карпа, А. Бондар. Окремий розділ – це мистецтво Майдану. Фіналізує цю книжку Майдан поетичний.

Також у містах України було розгорнуто виставки: у Львові – „Гобелени. Пастелі. Ляльки” народного художника України М. Біласа з нагоди його 90-річчя від дня народження, фотографічних робіт, обрамлених у старі віконні рами митців О. Романів-Трісці та А. Кісю, творів О. Білоуса „Наш Крим”; у Луцьку – творів лауреата обласної мистецької премії ім. Й. Кондзелевича, кавалера ордена княгині Ольги III ступеня В. Михальської; у Сумах – живопису та графіки „Мистецьке коло родини Надєждіних”; у Полтаві – картин Н. Бутенко; у Харкові – живопису Р. Бончука; у Дніпропетровську – анімалістичного живопису К. Селяніної „I love animals”, живопису А. Сологуба; у Чернівцях – творів М. Рибачук „Терасове місто в зеленій спідниці. Провінційні історії”, робіт П. Яковенка до 100-річчя від дня народження та В. Шелегіна з нагоди 60-річчя від дня народження.

27 вересня харківська галерея „Мистецтво Слобожанщини” запросила всіх бажаючих приєднатися до міжнародного фото-проєкту „Сушка”. Суть акції полягала в тому, що будь-яка людина може стати учасником фотовиставки, досить принести свою фотороботу і повісити її на мотузці за допомогою прищіпок для білизни. В обмін на свої фотографії можна було забрати будь-які інші, які найбільш сподобалися. Формат виставки об’єднав як любителів, так і професіоналів. Ця некомерційна подія, яка сприяє популяризації мистецтва фотографії се-

ред молоді, створює умови для творчого обміну і знайомства з роботами різних фотохудожників.

У Рівному відбувся Міжнародний фестиваль ковальського мистецтва „Металеве серце України – 2014”, в якому взяли участь 65 майстрів з України, європейських країн та Японії. Ковалі змагалися за право виготовити прикрасу для 6,5-метрової скульптури „Дитячі пустощі” А. Вольського з міста Славути Хмельницької області. Перше місце у конкурсі отримав М. Марчук із с. Воскодави на Рівненщині, котрий викував рухливого хлопчика-боксера.

У вересні у містах і селах було відкрито пам’ятники: невідомому солдату, над яким працювали студенти Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука, – в Оболонському районі столиці, поряд із кінотеатром „Братислава”; скульптору, художнику, поету М. Гаврилку (скульптор – В. Ярич, архітектор – О. Скоп) – у Болехові Івано-Франківської області; герою „Небесної сотні” О. Капіносу – у с. Дунаїв Кременецького району Тернопільської області; **пам’ятний знак** борцям за волю і незалежність України у вигляді козацького хреста з тризубом (художник – В. Сохань) – у с. Малий Вистороп Лебединського району Сумської області; **меморіальні дошки:** з нагоди 210-ї річниці з дня народження М. Грабовського – польського літератора, історика, публіциста й громадського діяча – у селищі Олександрівка на Кіровоградщині; художнику Ю. Луцкевичу (1934–2001) з нагоди 80-річчя від дня народження – у Кіровограді; „Братству тарасівців” – у селищі Глинськ Сумської області.

Кіномистецтво

З нагоди 120-річчя від дня народження українського письменника, класика світового кінематографа О. Довженка 11 вересня на території Національної кіностудії художніх фільмів, яка носить його ім’я, відбулися урочистості за участю гостей: міністра культури Є. Нищука, голови Держкіно П. Ілленка, генерального директора кіностудії імені Довженка О. Янчука та інших. Під час урочистостей було вручено Державну премію ім. О. Довженка, яку цього року здобув український композитор В. Губа. У його творчому активі – композиції до десятків українських фільмів. Також у Києві, у Національній парламентській бібліотеці України, було організовано книжкову виставку „Землі і людства полум’яний син”. Експозиція представила матеріали з фондів бібліотеки, що висвітлюють літературну, художню та кінематографічну спадщину О. Довженка, його творчі задуми, дають уявлення про долю митця та внесок у розвиток української і світової культури. А Центральний державний архів-музей літератури та мистецтва України у рамках проекту „АРХІВажлива Справа”, який сприятиме популяризації спадщини архіву-музею, у вільному онлайн доступі, оприлюднив твори і документи О. Довженка з фондів архіву.

Урочистості відбулися і на батьківщині О. Довженка – в смт Сосниця Чернігівської області. Участь у святкуванні знаменної дати тут взяли голова Національної спілки кінематографістів України, лауреат Державної премії України ім. О. Довженка С. Тримбач та інші. Директорові літературно-меморіального музею О. Довженка Л. Наконечній було вручено державну нагороду „Заслужений працівник культури України”. Гості оглянули експозиції аматорів народно-прикладного мистецтва – „А над Сосницьким краєм вишиванка цвіте”, „Чарівна лоза”, „Квіти – Довженку”, експозицію краєзнавчого музею. На території меморіального музею-садиби відбулося дійство за участю артистів та вокальної групи ансамблю пісні і танцю „Сіверські клейноди”, у виконанні капели бандуристів ім. О. Вересая та народного аматорського фольклорного колективу „Криниці” прозвучав Державний гімн України.

З 4 по 28 вересня вперше у Києві проходив IX Міжнародний фестиваль анімації та медіа-мистецтв „Linoleum – 2014”, який до цього часу щорічно проводився у Москві. Основні події фестивалю відбувалися у столичній галереї „Лавра” та на кіностудії Film.ua. Перегляд анімації складався із конкурсу, для участі в якому було відібрано 100 анімаційних робіт із 36 країн, дитячої і соціальної програм з окремим конкурсом на тему боротьби зі СНІДом під назвою „Любов убиває”, який було підготовлено партнером фестивалю – Фондом Олени Пінчук „АнтиСНІД”. Переможцем в останньому став чернігівський Театр тіней з роботою „Fireflies: смертельна любов”. Оцінювало роботи журі у складі непрофесійних мультиплікаторів: музиканта О. Скрипки, режисерів Р. Балаяна і В. Троїцького та інших. Також програма фестивалю включала майстер-класи і лекції відомих режисерів і аніматорів, медіа-художників, виставку „Велика українська мультиплікація – все, що залишилось” із приватної колекції А. Мухарського, до якої увійшли колажі радянських мультфільмів тощо.

9 вересня у Києві відбувся фінал 18-го Міжнародного фестивалю фільмів і телерадіопрограм для дітей та юнацтва „Золоте курча”, спрямованого на патріотичне виховання дітей та юнацтва. У програмі фестивалю, – виступ творчих колективів, проведення майстер-класів, конференцій, круглих столів, показ кращих фільмів, нагородження переможців. Найкращі роботи будуть представлені для участі в українських та зарубіжних фестивалях. У 2013–2014 роках взяти участь у конкурсній програмі фестивалю виявили бажання 39 телерадіокомпаній і студій з України та зарубіжжя.

9 вересня Український оскарівський комітет обрав фільм, який представлятиме Україну в 2014 році на премію „Оскар” Американської академії кінематографічних мистецтв і наук в номінації „Фільм іноземною мовою”. Це – „Поводир, або квіти мають очі” режисера О. Саніна. Стрічка знята кінокомпанією „Пронто фільм” за підтримки Державного агентства України з питань кіно. Її обирали з-поміж 3-х номінантів, серед яких були „Плем'я” М. Слабошпицького та „Трубач” А. Матешка. Світова прем'єра стрічки О. Саніна відбулася на Оде-

ському кінофестивалі у липні, а 11 вересня „Поводир, або Квіти мають очі” вийшов в обмежений прокат у Рівному.

З 11 вересня у вітчизняних кінотеатрах розпочався показ першої повнометражної стрічки М. Слабошпицького „Плем'я”, яку вже придбали для прокату 23 країни. Цей експериментальний фільм українського режисера про мешканців спеціалізованого інтернату для людей із вадами слуху, з повністю жестовою мовою, без субтитрів і закадрового голосу, вже увінчаний гран-прі найбільших кінофестивалів: Тижня критики в Каннах, російського „Дзеркала” ім. А. Тарковського та інших.

З 3 по 9 вересня в столичному кінотеатрі „Кінопанорама” проходив „Тиждень українського кіно”. Захід був ініційований продюсером А. Паленчук та організований на підтримку українського режисера О. Сенцова, який 10 травня був затриманий російськими спецслужбами на території України і перевезений до російської Лефортовської в'язниці. Під час „Тижня” організатори мали намір зібрати кошти на підтримку родини режисера та підписи для петиції про його звільнення з-під варти. На заході були присутні видатні українські кінематографісти та діячі культури – міністр культури України Є. Нищук, режисер О. Санін, голова Держкіно П. Ілленко, продюсер В. Філіппов та інші. „Тиждень українського кіно” відкрився стрічкою О. Сенцова „Гамер”. У рамках заходу відбулася прем'єра стрічки-претендента на номінацію цьогорічної премії „Оскар” „Поводир або Квіти мають очі” О. Саніна.

З 5 по 7 вересня в Кривому Розі Дніпропетровської області в рамках програми соціального партнерства Метінвесту пройшов кінофестиваль „Кіно під зорями. Дубль 4”. На нього надіслали більше 340 робіт з 26 країн світу. Фільми оцінювалися за номінаціями: анімація, документальний фільм, ігровий фільм, музичний кліп, соціальний ролик, експериментальний фільм.

Музейна справа

У Національному заповіднику „Софія Київська” під егідою Міністерства культури України відбувся круглий стіл з практичних аспектів управління об'єктами Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. У роботі форуму взяли участь представники Мінкультури та Мінприроди, члени Національної комісії України у справах ЮНЕСКО та Українського національного комітету ІКОМОС, представники низки українських об'єктів культурної спадщини, що перебувають в основному та у попередньому списках Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, а також провідні фахівці галузі. Присутніми, зокрема, було докладно розглянуто досвід та проблемні питання щодо підготовки номінаційних досьє об'єктів, що претендують на включення до Списку, розробки плану управління цими об'єктами тощо. На зібранні анонсовано створення Асоціації міст ЮНЕСКО в Україні та започаткування проведення щорічних Днів європейської культурної спадщини, про що буде офіційно оголошено вже до кінця поточного року.

3–6 вересня у Києві проходила перша сесія другої семінарської програми для музейних працівників на тему „Презентаційна продукція і промоція музею”, що реалізується Українським центром розвитку музейної справи в рамках дворічного проекту „ProMuseum: розвиток ресурсної бази та модернізація музейної галузі”. Учасники семінару – це 18 музейних працівників з 16 музеїв України, що обиралися на конкурсній основі на підставі рішення Експертної ради проекту. Упродовж чотирьох днів вони слухали лекції, брали участь в обговореннях і дискусіях, виконували різноманітні практичні завдання, що стосувалися музейного менеджменту і маркетингу, того, яким музей себе бачить, і яким він хоче, щоб його бачили інші, що повинен зробити музей для того, щоб стати трендом свого міста і свого регіону. Окремий день було присвячено темі розробки презентаційної продукції. Учасники семінару мали можливість спілкуватися з групою дизайнерів, очолюваною В. Шостею, завідувачем кафедри дизайну Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, керівником Майстерні графічного дизайну.

У Меморіальному комплексі „Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років” відбулося відкриття виставки, присвяченої 100-річчю від початку Першої та 75-річчю від початку Другої світових воєн, а також подіям сьогодення на сході та півдні України. Експозицію назвали символічно: „Апокаліпсис ХХ століття. Світові війни”. Виставку відкрив міністр культури України Є. Нищук. Вона триватиме до грудня 2014 року.

З 24 вересня у галереї „Хлібня” Національного заповідника „Софія Київська” експонувалася виставка з музейних та приватних колекцій „Збережене сонце. Український наїв ХХ ст. майстри”, на якій було виставлено твори найвідоміших непрофесійних художників – П. Ярмоленка, М. Примаченко, К. Білокур, Г. Ксьонза, групи полтавських митців І. Лисенка, М. Нелеп та багатьох інших. Представлена експозиція – перша в рамках проекту, розробленого, як серія мистецьких акцій і відкритих лекторіїв для розширення меж сприйняття українського наївного мистецтва. Виставка працюватиме до 31 жовтня.

Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України започаткував довготривалий проект „Архіважлива справа”, покликаний популяризувати через мережу Інтернет документи, що зберігаються у фондах установи. Сьогодні в архіві-музеї зберігаються 1403 фонди, більша частина яких – особові документи, особисті речі, предмети побуту. Розповісти про найцікавіші з них якомога більшій кількості людей, зацікавити і стало метою проекту. Цільовою аудиторією є широке коло шанувальників української культури: це сучасні люди, зацікавлені у саморозвитку, передовсім музейники, історики, журналісти, екскурсоводи, активні користувачі мережі Інтернет. Регулярно наприкінці тижня, у п'ятницю, на офіційному сайті архіву-музею і паралельно на сторінці установи у „Фейсбуці” з'являтимуться ілюстровані публікації про найцікавіші матеріали.

До 80-річчя від дня народження українського композитора, лауреата Державної премії Української РСР імені Т. Г. Шевченка В. Губаренка (1934–2000) у Центральному державному архіві-музеї літератури і мистецтва України працювала документальна виставка „Пам’ять серця”.

У Музеї історії Києва упродовж місяця експонувалася виставка „Шлях до мрії”, яка знайомила з історією створення Ізраїлю, а також презентувала видатних вихідців з України, життєвий та творчий шлях яких нерозривно пов’язаний з Ізраїлем. Виставку підготували працівники Інституту юдаїки. На 54 постерах із зображеннями та текстами – найважливіші віхи історії Ізраїлю, від формування перших поселень до сьогодення країни, а також особистості, завдяки яким стало можливе втілення мрії єврейського народу. Для Інституту юдаїки це вже не перша просвітницька акція – раніше готували виставку про київське єврейство.

9-й сезон традиційних музичних вечорів-журфіксів відкрився у Київському літературно-меморіальному музеї М. Булгакова. Музична програма цьогогорічного – романси та фортепіанні цикли М. Мусоргського. Зібрані під час заходу кошти передали до Головного військового шпиталю для допомоги потерпілим у зоні АТО.

Національний музей Тараса Шевченка розпочав серію тренінгів для музейних працівників „Музей без бар’єрів: від теорії до практики”. 30 вересня тут пройшла перша зустріч, присвячена відвідуванню музеїв людьми на візках. Національний музей Тараса Шевченка є одним з київських музеїв, обладнаний пандусами, спеціальними ліфтами та іншим обладнанням для відвідувачів з особливими потребами.

Донецькому обласному художньому музею минуло 75 років. Святкування закладу з цієї нагоди відбулися за зачиненими дверима, оскільки музей закрито для відвідувачів з травня. Привітати колектив прийшли колеги з донецьких театрів, музеїв, філармонії, а також художники та музиканти. Також надійшло багато вітальних листів від колег з усієї України, від міністра культури України та донецької обласної й міської влади. До ювілею працівники музею підготували виставку акварельних ілюстрацій радянського художника О. Герасимова до повісті М. Гоголя „Тарас Бульба”. Формат виставки було обрано таким чином, щоб не наражатися на небезпеку з боку терористів „ДНР”.

З нагоди 195-річчя від дня народження українського мецената Г. Галагана в Чернігівському обласному художньому музеї, який носить його ім’я, відбулося урочисте відкриття галаганівської зали, де представлено унікальну фамільну колекцію цього знаного козацько-старшинського роду. Серед експонатів – портрети дев’яти поколінь Галаганів та їхніх родичів, оригінальні зображення українських гетьманів, козаків Мамаїв. Директор музею І. Гальченко також представила репринтне видання журналу „Київська старовина”, видане за сприяння киянина С. Соколова. У ньому міститься текст щоденника Г. Галагана.

Харківський художній музей презентував мандрівну виставку одного твору – панно „Біле і чорне” українського художника і педагога М. Жука (1883–1964) з приватної збірки заслуженого працівника культури України Т. Максим’юка з Одеси.

9 вересня у Кіровоградському обласному художньому музеї відкрито експозицію творів „Барокова феєрія Юрія Луцкевича”, присвячену 80-річчю від дня народження художника-земляка, визнаного лідера українського необароко (1934–2001).

Література

З 5 по 7 вересня у Чернівцях під гаслом „Музи не мовчать” відбувся V Міжнародний поетичний фестиваль Meridian Czernowitz. Його відвідали близько 50 поетів та перекладачів із 7 країн. Вже традиційно на фестивалі звучала поезія, яку декламували українські та зарубіжні автори, також було презентовано нові видання. Окрему увагу на фестивалі було приділено творчості єврейського німецькомовного поета П. Целана; вперше було проведено актуальні публічні виступи-дискусії. Йшлося про феномен війни та сьогодення нашої держави. У музично-театральній частині програми виступили авангардний театр „Незалежна театральна лабораторія”, який показав виставу „Довгі очі” за поетичною збіркою Х. Венгринюк, чернівецький оркестр єврейської музики під керівництвом Л. Фельдмана, український письменник, перекладач С. Жадан з музичним гуртом „Собаки у космосі”, які представили альбом-книжку „Бийся за неї”, проілюстровану чернівецьким художником А. Колядинським. Книжка містить CD з новим альбомом.

З 10 по 14 вересня тривав XXI Форум видавців у Львові, в роботі якого взяли участь понад 200 видавців та 370 авторів із 23 країн світу. Відбулося понад 800 заходів. Серед них – Міжнародний літературний фестиваль, книжковий ярмарок, фестиваль „Молода Республіка Поетів”, „Ніч поезії і музики”, Львівський бібліотечний форум та Фестиваль дитячого читання „Книгоманія”. Також організатори форуму вже втретє провели благодійну акцію для літніх людей „Третій вік: задоволення від читання”, під час якої можна було безкоштовно відвідати книжковий ярмарок та отримати знижки на книжки українських видавництв. Відбулися зустрічі з письменниками В. Лисом, В. Шклярем, М. Дочинцем, В. Шевчуком та іншими. Форум об’єднав під своєю егідою кілька тематичних програм, з поміж яких – „Століття змін. Століття боротьби (1914–2014)” – до сторіччя Першої світової війни, „UkraineUkraine (революція-війна-культура)”, „Тарас Шевченко в часі та просторі” (до 200-річчя від дня народження Кобзаря), „Intermezzo. Короткий фестиваль короткого оповідання” (до 150-річчя М. Коцюбинського), „Українсько-єврейські зустрічі”, а також „Східний фронт (література і життя на тлі війни). Гран-прі книжкової премії „Найкраща книга Форуму видавців – 2014” отримала книга „Сто загадок Симфосія”.

Переклад з латинської, коментарі-есе А. Содомори (видавництво „Срібне слово”). Цього року на конкурс було подано 316 книг від 68 видавництв. А 10 вересня у рамках Форуму відкрився 5-й форум бібліотек „Бібліотек@–відкритий світ”. Темою зібрання визначили розвиток бібліотек та їх перетворення на культурно-інформаційні центри. До заходу долучилися працівники бібліотек з усієї України, студенти, представники міжнародних бібліотечних товариств, фахова спільнота. Було обговорено актуальні питання діяльності бібліотек. Зокрема, їх роль у розбудові вільного демократичного суспільства, участь бібліотечних закладів у формуванні державної інформаційної політики, надзвичайно важливої у нинішніх українських реаліях. Національний центр Олександра Довженка (Київ) представив у Львові 11 та 12 вересня дві визначних роботи українського кіноавангарду з циклу „Коло Дзиги” (серії започаткованих центром Довженка музичних кіноперформансів, у рамках яких відбулися прем’єри відреставрованих українських німих фільмів в супроводі сучасної музики) – „Хліб” (1929) режисера М. Шпиковського та „Одинадцятий” (1928) Дз. Вертова.

Бібліотечна справа

30 вересня відзначено професійне свято – Всеукраїнський день бібліотек. З цієї нагоди в Міністерстві культури України відбулася святкова зустріч з керівниками національних та державних бібліотек України. Гостей зібрання привітала Перший заступник Міністра культури України Олеся Островська-Люта. Зі словами вдячності та поваги за спільну роботу керівникам провідних бібліотек було вручено Подяки Мінкультури України, а також подарунки від міжнародної програми „Бібліоміст” та Національного газетно-журнального видавництва. Присутніх також привітали голова ЦК профспілки працівників культури Людмила Перелигіна, голова профспілки працівників культури міста Києва Л. Колодко, президент Української бібліотечної асоціації І. Шевченко та начальник управління бібліотек, читання та регіональної політики Л. Нікіфоренко. Для гостей виступив хор дівчаток Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені М. Лисенка, юні читачі Національної бібліотеки України для дітей подарували сувеніри, виготовлені власними руками.

З нагоди Всеукраїнського дня бібліотек усі бажаючі могли відвідати велику кількість різноманітних заходів. Одні стали читачами бібліотеки, не вносячи оплати за читацький квиток, інші – збагатили фонд бібліотеки новими виданнями. Кожен міг підписати подаровані книжки, щоб читачі знали, хто про них подбав. Однак найбільше ажіотажу викликала акція „Ніч у бібліотеці”. Цьогорічна бібліотечна ніч проходила уже вдруге. Ідея цієї акції полягає в тому, аби показати, як нестандартно і цікаво можна провести час у бібліотеці.

19–20 вересня у Києві за участю близько тридцяти бібліотекарів з обласних центрів країни проходив тренінг з організації послуг для переселен-

ців з Криму та Донбасу, організований програмою „Бібліоміст” спільно з Міністерством культури України, Агенством США з міжнародного розвитку (USAID), урядом Канади та Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES). На тренінгу розглядалася можливість надання бібліотеками ефективною підтримки громадам в умовах воєнної загрози. Під час дводенного навчання бібліотекарі набули знань та навичок для надання консультаційних та інформаційних послуг переселенцям з перетворення своїх закладів на методичні й ресурсні центри для інших бібліотек з питань роботи із зазначеною цільовою групою.

Рядом заходів відзначила 185-річчя з часу заснування Одеська національна наукова бібліотека ім. М. Горького.

95-ту річницю з дня заснування відзначила Центральна міська бібліотека для дітей ім. Т. Шевченка. З нагоди свята у закладі провели міні-концерт, на який завітало чимало гостей.

Фестиваль молодіжної книжки вже всьоме відбувся у Кіровограді. Його організували просто неба на вулиці Дворцовій працівники бібліотеки для юнацтва імені Бойченка, а також її читачі. Багатьох привабили виставка найпопулярніших друкованих творів, можливість зустрітися з письменниками та видавцями і поспілкуватися на теми сьогодення. Знайшлося й чимало охочих принагідно відвідати майстер-класи – повчитися власноруч виготовляти магніти та обереги з народною символікою.

Бібліотеками проведено заходи до: 150-річчя від дня народження українського письменника М. Коцюбинського; 150-річчя від дня народження українського поета, публіциста, критика, перекладача П. Грабовського; 150-річчя від дня народження видатного кінорежисера, письменника О. Довженка; 85-річчя від дня народження українського поета, перекладача, літературного критика, громадського та політичного діяча, Героя України Д. Павличка; 85-річчя від дня народження українського історика та археолога М. Брайчевського, а також 115-річчя від дня народження російського письменника А. Платонова; 110-річчя від дня народження російсько-українського письменника М. Островського тощо.

Аматорство. Просвітництво

У рамках благодійного проекту „Арсенал добрих справ”, ініціатором якого виступила М. Порошенко, у Національному культурно-мистецькому та музейному комплексі „Мистецький Арсенал”, з 23 по 28 вересня проходив Перший дитячий фестиваль „Мир у дитячих долонях”. Він об’єднав мистецтво, науку, інновації, театр, літературу та інші види творчості для дітей та їхніх батьків. У фестивалі взяли участь близько трьохсот дітей, в тому числі й зі сходу країни.

У Києві, в академічному театрі ляльок, відбулася церемонія нагородження переможців ІХ Міжнародного конкурсу-фестивалю талановитих дітей-сиріт „Щасливі долоні”. Його учасниками були представники з 27 регіонів України, а також із-за кордону віком від 10 до 16 років. Вони були відібрані Міністерством соціальної політики на конкурсній основі за освітнім, культурним та спортивним напрямками. До Києва приїхали 30 найталановитіших переможців регіональних етапів фестивалю. Раніше фестиваль проводився в Міжнародному дитячому центрі „Артек” в Автономній Республіці Крим, проте цього року через складну політичну ситуацію дітей зустріли у Києві. Нагородження відбувалося у 3 номінаціях: „Спорт”, „Культура” та „Освіта”. Дітям вручали сертифікати на здобуття освіти, путівки на відпочинок у європейські дитячі центри, цінні подарунки від меценатів. Під час нагородження відбувся аукціон-продаж творчих робіт учасників фестивалю.

6–7 вересня у Національному музеї народної архітектури та побуту України проходив Національний осінній ярмарок народного мистецтва і ремесел. На ньому народні майстри України пропонували придбати виготовлені вироби традиційних ремесел і мистецтва: вишиті сорочки, рушники, скатертини, килими, керамічний розписний посуд, ляльки-мотанки, прикраси з бісеру та соломки, вироби ковалів тощо. У виконанні фольклорних колективів „Заспів” Херсонської області, „Журавка” з м. Васильків, „Боговиця” та „Червона калина” Києво-Святошинського району Київської області прозвучали українські пісні.

З 19 вересня в Національному музеї літератури України проходила Всеукраїнська культурно-мистецька акція „Мистецтво одного села”, яка була започаткована у 2001 році з ініціативи Управління культури і туризму Вінницької облдержадміністрації, Вінницького обласного центру народної творчості та Міжнародної громадської організації „Вінницьке земляцтво у Києві” за підтримки Міністерства культури України. В її рамках вінничани презентували широкому загалу народну культуру села Війтівка Бершадського району.

ІХ Міжнародний фольклорний фестиваль національних культур „Поліське коло” нинішнього року чернігівці святкували в Центральному міському парку культури і відпочинку. Програма фестивалю включала: виступи аматорських колективів, виставки, представлені Містечком народних майстрів, збір коштів на допомогу бійцям АТО тощо.

До Тростянця Сумської області для участі у ХХІV Всеукраїнському фестивалі мистецтв „Боромля – 2014” завітали понад п'ятдесят виконавців і творчих колективів з Сумської, Полтавської, Харківської областей та Києва. Програма конкурсу, в якій були представлені інструментальний, вокальний, розмовний та хореографічний жанри, складалася з більш, ніж ста номерів. Гран-прі отримали М. Шило з Тростянця Сумської області та Т. Литвиненко з Ромен Сумської області.

З метою формування високої податкової культури у майбутніх платників податків та за ініціативою Державної фіскальної служби України – 16 вересня

відбулося урочисте завершення Всеукраїнського конкурсу дитячої творчості „Очима дитини про бюджет країни – 2014”. Загальна тема дитячих робіт – „Щоб держава була в достатку, кожен мусить платити податки”. Конкурс проводився у три етапи: I етап – районний рівень; II етап – регіональний рівень; III етап – всеукраїнський рівень; за напрямками дитячої творчості з податкової тематики: художні твори, комп’ютерна графіка (комп’ютерна анімація) та літературні твори. Нагородження вперше відбувалося у режимі відеоселекторного зв’язку. Завдяки цьому переможці з усіх регіонів могли побачити одне одного. Цього року на розгляд журі конкурсу надійшло близько 13 тисяч робіт. Переможців визначено у номінаціях „Художні твори”, „Літературні твори”, „Комп’ютерна графіка”.

Експонувалися виставки самодіяльних митців: у Києві, у приміщенні Національної парламентської бібліотеки України, – робіт Г. Інгули „Віра. Надія. Любов”; в Шепетівці Хмельницької області – творів Ю. Пацана „Україна – понад усе”; у Полтаві – малюнків, аплікації „Перші паростки творчості” вихованців дитячого садочка № 44; у Тернополі – ляльки-мотанки Л. Павлової та прикрас з бісеру І. Галушак.

Матеріал підготувала

Наймушина Ю. М.,
редактор відділу наукового
аналізу і узагальнення інформації

Комп’ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Підписано до друку 31.10.2014. Умовн. друк. арк. 1,5. Б/т. Зам. 123. Безплатно

Ротапринт НПБ України, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12